

Теорія та практика управлінської діяльності
в умовах соціокультурних трансформацій
(20 квітня 2016 року, м. Луганськ)/

Ред.кол.: О.М. Клімочкина, Є.М. Хриков, О.І. Кравченко. –
Старобільськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ Імені Тараса Шевченка», 2016. –
Т1. - С.152-161, 207с .

УДК 332

Саєнко О.О.,

к.е.н., доцент

кафедри державної служби, адміністрування та управління

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

ДО ПИТАННЯ ПРО ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Анотація. Актуальність матеріалу, викладеного у статті обумовлена тим, що в сучасних умовах трансформації економіки розвиток і ідентифікація сучасного виробництва повинні цілком базуватися на нових рішеннях в галузі технології, а роль державних та регіональних органів влади у організації та регулюванні інноваційних процесів є набагато вагомішою, ніж при регулюванні звичайної економічної діяльності. У статті визначено роль регіональної складової державної інноваційної політики в сучасних умовах економічного стану. Проаналізовано причини існуючих проблем та обґрунтовано напрями удосконалення державної інноваційної політики розвитку регіонів.

Ключові слова: інновації, інноваційна діяльність, регіон, державне регулювання інноваційної діяльності, державна інноваційна політика, регіональна інноваційна політика.

Актуальність дослідження. В останні часи особливо популярна концепція саморозвитку регіонів, яка засновується на самостійній

постановці стратегічних цілей і завдань регіонів, розробленні відповідних проектів, а також їх реалізацію.

Постановка проблеми. Проблема розвитку потенціалу в регіонах України нині приділяється значна увага, але реалізація ефективних механізмів управління цими процесами не набуває значного поширення. Делегувавши повноваження і відповідальність на рівень регіонального управління, потрібно узгодити цілі стратегічного розвитку регіонів із загальнодержавними цілями.

Аналіз досліджень та публікацій. Проблеми формування інноваційної моделі розвитку й удосконалення державної та регіональної інноваційної політики досліджують такі провідні вітчизняні вчені, як В. Александрова, О. Амоша, А. Базиліук [1], С. Біла [2], М. Долішній [3], О. Жихор [4], З. Костак [6], М. Кушнір [9], Л. Пташенко [7], В. Новіцький, О. Поручник, Л. Федулова, Н. Сумак [8] та ін.

На сьогодні недостатньо досліджено питання, пов'язані з розробкою й реалізацією регіональної стратегії розвитку з використанням інноваційного підходу, зокрема не відпрацьований механізм інвестиційного забезпечення інноваційного типу розвитку регіону, формування й функціонування регіональної інноваційно-інвестиційної інфраструктури.

Розвиток продуктивних сил відбувається при тісній взаємодії науки і нових технологій з виробництвом. Власне на створення дієвої системи управління інноваціями повинні бути спрямовані заходи інноваційної політики, оскільки ефективність державної політики у науково-технічній сфері визначатиме конкурентоспроможність вітчизняної економіки.

В умовах гострої міжнародної та внутрішньої конкуренції між регіонами за отримання нових інвестицій (включаючи іноземний капітал) регіональна політика повинна дати регіонам країни інструменти, завдяки яким вони зможуть бути конкурентними на ринку інвестицій. Створення

такої системи вимагає як прямої фінансової підтримки з державного бюджету, так і створення загальнонаціонального сприятливого інвестиційного клімату[2].

Головні групи інструментів державної підтримки, які використовуються в рамках цього напрямку:

- надання цільових субвенцій на підтримку розвитку інфраструктури;

- розбудова інфраструктури бізнесу: бірж, виставкових залів, бізнес-інкубаторів, центрів бізнесу, промислових парків, інституцій передачі ринкових знань, інфраструктури для заохочення підприємств (включаючи малі та середні) до розміщення діяльності на даній території (облаштування території, модернізація та розбудова виробничих приміщень), об'єктів сфери послуг;

- формування державної та регіональної інфраструктури залучення інвестицій: агентств по залученню інвестицій, бюро по обслуговуванню інвесторів;

- створення умов для розміщення нових підприємств, в тому числі іноземних, які створюють конкурентні місця праці;

- надання вирішального значення при виборі інвестиційних проектів сучасним енергозощаджувальним технологіям, які не забруднюють навколишнє середовище;

- сприяння створенню та впровадженню інновацій, включаючи розповсюдження сучасних технологій, у тому числі для зниження ризиків виникнення техногенних катастроф.

Діяльність у напрямі розвитку науково-технічного потенціалу регіонів поширюватиметься на регіони, які мають досвід створення наукоємних та високотехнологічних продуктів та технологій.

Головний зміст інвестиційної стратегії держави має полягати у формуванні на теренах України інноваційної моделі економічного

розвитку. Здійснюючи політику регулювання і стимулювання інноваційного розвитку, держава змушена постійно вирішувати проблему балансу розподілу суспільних ресурсів. Причому традиційна дилема суспільного вибору, тобто встановлення співвідношення між виробництвом продукції споживчого і виробничого призначення перетворюється сьогодні на тріаду з включенням саме науки. Вкладаючи кошти в стимулювання споживчого попиту, суспільство відволікає їх від інвестиційного і інноваційного напрямків, точніше, ці кошти йдуть на поповнення інвестиційного потенціалу довгим шляхом, значно втрачаючи на ньому в обсязі. Рішення про концентрацію коштів на реалізацію інноваційних проєктів, у свою чергу, веде до відносного зменшення обсягів споживання, поточного виробництва й інвестування. Це особливо відчутно в умовах стагнуючої економіки.

Отже, вкладаючи кошти в інновації, суспільство закладає засади довгострокової стратегії формування внутрішнього ринку товарів споживчого та виробничого призначення. Це підтверджує необхідність забезпечення максимально можливого інноваційного спрямування інвестиційних процесів в Україні [3].

Проведений аналіз світового та вітчизняного досвіду з питань пошуку шляхів прискореного економічного розвитку, посилення впливу і конкурентоспроможності країни свідчить, що формування відповідного інституційного середовища є основою створення ефективної інноваційної моделі розвитку. Інституціональна реформа в Україні у сфері інноваційної діяльності має забезпечити системні трансформації всіх основних складових частин: банківської, державної, корпоративної, науково-технічної, домашніх господарств, системи управління з урахуванням міжнародного науково-технічного співробітництва.

Зазначена трансформація буде мати позитивний вплив на концентрацію капіталу, створення потужних господарських і фінансових

структур, які в рамках реалізації великих цільових комплексних програм, державних науково-технічних програм міжнародного співробітництва, галузевих і регіональних програм мають охопити весь цикл розробки і виробництва нових технологій, конкурентоспроможної продукції на внутрішньому та світових ринках.

Створення ефективної ринкової економіки, можливе через удосконалення основних напрямів державного регулювання інноваційного розвитку регіонів, а саме:

1. Держава повинна допомогти підприємствам стати інноваційно активними через забезпечення макроекономічної стабільності, створення дружнього до інноваторів податкового режиму, інфраструктури фінансового ринку; а також впровадження стимулів для безперешкодного руху знань і технологій через захист інтелектуальної власності, створення доступних інформаційних мереж, диверсифіковану багатоканальну систему навчання.

2. Домінуючим повинен стати той шлях розвитку, що ґрунтується на використанні стратегії нарощування інноваційного потенціалу, на заздалегідь визначених державою пріоритетних напрямках науково-технічного прогресу. У зв'язку з цим, вітчизняна наука має бути визнана вищим національним пріоритетом, ресурсне забезпечення якого слід здійснювати першочергово.

Для цього важливо[1]:

– поглибити інтеграцію України в європейський науково-технологічний простір через організацію цивілізованого трансферу технологій, приведення норм українського законодавства у відповідність до міжнародної Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності згідно із вимогою СОР;

– визначити прийнятні для сучасного стану української економіки і адаптувати бізнес-моделі запровадження промислових

інновацій (формування виробничих мереж і кластерів підприємств, стимулювання кооперації великих, середніх та малих підприємств, промислово-фінансових груп тощо);

- сприяти зменшенню бюрократичних перепон для розвитку наукомістких виробництв та послуг, запровадженню міжнародної системи сертифікації;

- забезпечити чітке розмежування повноважень між міністерствами та відомствами при посиленні їх відповідальності за технологічний розвиток, підвищення рівня інновативності, завоювання ринків, ефективність використання інвестицій;

- запровадити систематичне розроблення та оновлення довгострокових прогнозів науково-технологічного розвитку.

3. Найголовнішими завданнями інфраструктури інноваційної системи в контексті розбудови економіки є:

- законодавче врегулювання сфери інтелектуальної власності;
- диверсифікація механізмів фінансової підтримки (венчурного фінансування високоризикових проєктів; системи державного й приватного страхування інноваційних ризиків; лізингу наукоємного та унікального обладнання; удосконалення системи експертизи технологій, ноу-хау);

- формування міжрегіонального інноваційного ринку (створення центрів високих технологій, реструктуризація науково-дослідних та проєктних інститутів в інжинірингові фірми з комерційною інфраструктурою);

4. Одним із найбільш розповсюджених механізмів державного впливу на забезпечення інноваційно-орієнтованої перебудови структури економіки є законодавче стимулювання інноваційної діяльності на всіх її етапах і створення нормативно-правового середовища, найбільш сприятливого для високотехнологічних галузей виробництва. Мається на

увазі значна кількість правових та організаційно-економічних заходів, спрямованих на податкове, амортизаційне, митно-тарифне стимулювання відповідних підприємств. З цією метою включаються також важелі зовнішньоекономічної політики, боротьба з недобросовісною конкуренцією тощо.

5. Потужним важелем державного впливу на прискорення інноваційного розвитку найбільш високотехнологічних галузей має стати діяльність інноваційних фондів, створених за рахунок прямих бюджетних інвестицій, галузевих та регіональних фондів, компаній. Такі фонди загальнодержавного, галузевого та регіонального рівнів повинні стимулювати залучення коштів промисловості, приватного сектору економіки до фінансування інноваційних проектів і програм.

Література:

1. 1. **Базилюк А. В.** Фінансові важелі розвитку малого бізнесу в Україні/ А. В. Базилюк // Актуальні проблеми економіки, 2002. – № 8. – С. 17-22. 2. **Інституційно-правове забезпечення реформування** державного управління регіональним розвитком. Аналітична записка / Кушнір М.О. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/810/>. 3. **Щодо удосконалення регіональних пріоритетів розвитку** у процесі модернізації середньострокових стратегій економічного і соціального розвитку регіонів України. Аналітична записка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1344/>

К вопросу о государственном регулировании развития региона

Аннотация

Саенко О.А. Актуальность материала, изложенного в статье обусловлена тем, что в современных условиях трансформации экономики развитие и идентификация современного производства должны полностью базироваться на новых решениях в области технологии, а роль государственных и региональных органов власти в организации и регулировании инновационных процессов намного весомее, чем при регулировании обычной экономической деятельности. В статье определены роль региональной составляющей государственной инновационной политики в современных условиях экономического

состояния. Проанализированы причины существующих проблем и обоснованы направления совершенствования государственной инновационной политики развития регионов.

Ключевые слова: инновации, инновационная деятельность, регион, государственное регулирование инновационной деятельности, государственная инновационная политика, региональная инновационная политика.

On the issue of state regulation development of region

Summary

Saienko O.A. The relevance of presented material in the article is determined by the fact that in modern conditions of economic transformation development and identification of modern production should be based on new solutions in technology entirely, and the role of government and regional authorities in the organization and regulation of innovative processes should be much more significant than the regulation of normal economic activity.

The article defines the role of the regional component of state innovation policy in modern conditions of economic status. The reasons of the existing problems of realization innovations in Ukraine are analysed. The principles of formation are developed and the directions of state innovative policy of development of regions are defined.

Keywords: innovation, innovative activity, region, state regulation of innovation, state innovation policy, regional innovation policy.